MORFOLOGIA ÎMPRUMUTURILOR ENGLEZE ÎN LIMBA ROMÂNĂ ACTUALĂ

LAURA PONTA
Colegiul „Csiky Gergely", Arad

Cuvinte cheie: *limba română, limba engleză, împrumut, morfologie*

Masiva influenţă engleză, mai exact, engleza americană, începută imediat după 1990, a adus în atenţia specialiştilor aceleaşi probleme cu care s-a confruntat lingvistica românească la începutul secolului al XIX-lea, când s-a produs influenţa franceză sau latino-romanică, într-o altă accepţiune, definitorie pentru aspectul actual al limbii noastre, mai ales în lexic şi sintaxă. Chestiunilor apărute atunci li s-au dedicat numeroase studii, cum a fost cel al lui Gh. Adamescu, *Adaptarea la mediu a neologismelor*, Bucureşti, 1938, ori cel al lui G. Ivănescu şi Liviu Leonte, *Fonetica şi morfologia neologismelor de origine latină şi romanică*, în „Studii şi Cercetări Ştiinţifice". Filologie, Iaşi, 1956, nr. 2, p. 1-24. Ceva mai puţin studiată a fost influenţa engleză de pe la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul celui următor, care s-a impus, mai cu seamă, în domeniul sportiv. Întreaga problematică vizează, în esenţă, limba literară, acolo unde se fixează şi ortografia, ortoepia şi morfologia neologismelor. De regulă însă, adaptările se produc în limba colocvială, de unde, după un interval de timp ce vizează stabilitatea lor, sunt preluate în norma literară.

Această influenţă engleză de după al Doilea Război Mondial, deşi învestită cu calitatea de *lingua franca*, menită a anula barierele comunicaţionale, între care şi bariera lingvistică, a fost percepută diferit în limbile-ţintă, ceea ce a determinat şi apariţia unor politici lingvistice refractare pătrunderii anglicismelor în limbile respective,

BDD-A28375 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 06:27:20 UTC)

așa cum s-a întâmplat în Franța și în unele țări latino-americane (Radu 2009: cap. III). Mulți lingviști s-au declarat împotriva unor asemenea măsuri restrictive, considerându-le neproductive. În acest sens, Mioara Avram aprecia că „toate măsurile oficiale, legislative constau în interdicții de folosire în public a cuvintelor englezești neaprobate prin anumite liste și în sugestii de înlocuire a unor împrumuturi cu echivalente existente sau create ad-hoc care au eșuat, în fapt. Insuccesul lor rezultă, indirect, din edițiile recente ale dicționarelor franceze de uz curent, care înregistrează numeroase anglicisme, comune și românei, de obicei cu grafia originară și adaptate sau nu ca pronunțare, cu menționarea indicațiilor normative opuse" (Avram 1997: 9). Vorbind despre ceea ce se numește, îndeobște, politica lingvistică, Adriana Stoichițoiu-Ichim consideră că ea trebuie să fie *liberalistă*, când e vorba de norma socială, și *dirijistă*, vizând codificarea pentru norma lingvistică (Stoichițoiu-Ichim 2006: 212). În marea lor majoritate, împrumuturile din engleză sunt cuvinte-termeni fără corespondent în limba română. Sunt, ca atare, cuvinte *necesare*, adică „cuvinte sau unități frazeologice care nu au corespondent românesc sau care prezintă anumite avantaje în raport cu termenul românesc (precizie, brevilocvență, expresivitate, circulație internațională" (Avram 1997: 85).

Ar trebui, după unii specialiști, să existe anumite criterii după care un împrumut din engleză poate fi sau nu numit *anglicism*. În acest sens, Adriana Stoichițoiu-Ichim consideră că termenul *anglicism* nu se mai poate aplica unor cuvinte ca *fan, job, hit, star, stres, șort, top*, deoarece sunt împrumuturi deja asimilate, mai exact, „s-au adaptat sub aspect fonetic, ortografic și morfologic, comportându-se asemănător cuvintelor românești". Vor fi considerate *anglicisme* doar împrumuturile neadaptate sau în curs de adaptare (Stoichițoiu-Ichim 2001: 83), pe cele neadaptate Florica Dimitrescu numindu-le *xenisme* (Dimitrescu 1997).

Analiza noastră are în vedere o seamă de *termeni* recenți din domeniul financiar și din IT&C. Ei au ieșit, în cea mai mare parte, din sfera lor de specialitate, intrând în limba comună. Este vorba despre o evidentă tendință de „externalizare" a unor termeni specializați din domeniul lor natural înspre limba comună. Fenomenul a

BDD-A28375 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 06:27:20 UTC)

fost denumit „democratizarea cunoașterii” sau „laicizarea științelor”. Se poate vorbi deci despre o terminologie *internă*, a specialiștilor, și de una *externă*, a nespecialiștilor, granița dintre ele devenind tot mai laxă (Bidu-Vrănceanu 2007: 16, 17, 19, 20-25, *idem* 2010: 14-16).

În cadrul cercetării noastre vom avea în vedere recomandările din $DOOM_2$ privitoare la grafemele *w* și *y* și la scrierea cu cratimă sau legat a anglicismelor adaptate sau pe cale de adaptare: „*w* și *y* în poziție finală de cuvânt sunt încă simțite ca străine limbii române, deoarece la cuvintele cu aceste finale articolul și desinențele se leagă prin cratimă”, cum ar fi *show-ul, derby-ul* (p. XXVIII). Sau: „scrierea *fără cratimă* a articolului sau a desinenței la împrumuturile *chiar neadaptate* sub alte aspecte [...], terminate în litere din *alfabetul limbii române pronunțate ca în limba română*”, ca în *boardul, boarduri, clickul clickuri, trendul, trenduri* (p. XLII). Pentru comoditatea exprimării vom folosi termenul *anglicisme*, alături de *împrumuturi din engleză*. Corpusul de cuvinte a fost constituit pe baza excerptelor din revista „Capital” (siglată în continuare *C*).

Majoritatea împrumuturilor înregistrate de noi sunt *substantive*. Ele ridică, de altfel, cele mai multe probleme de încadrare morfologică, ce vizează genul și numărul. Dificultățile provin chiar din engleză, unde genul nu este gramaticalizat, radicalul substantivului identificându-se cu forma de singular. În acest caz, desinența fiind zero, trebuie, pentru stabilirea genului, să se recurgă la opoziția singular-plural. Dacă ne referim la substantivele masculine, ele au, la singular, aproape aceleași caracteristici, sub raport fonetic:

– se termină în *consoană*: *broker, dealer, designer, hacker* etc.

– se termină în *vocală*: *hippy, dandy* etc.

La fel *femininele*:

– se termină în *consoană*: *miss, misstres* [pron. *misiz*] etc.

– se termină în *vocală*: *lady* etc.

Și *neutrele* se încadrează în această schemă:

– se termină în *consoană*: *supermarket*, *browser, hub, laptop* etc.

– se termină în *vocală*: *derby, whisky* etc.

BDD-A28375 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 06:27:20 UTC)

Masculinele și neutrele se mai termină în *semivocală*: masculine: *boy, old-boy* etc.; neutre: *replay, bungalow* etc.

Se constată, așadar, că, în ce privește marcarea „desinențială", toate cele trei genuri prezintă aceleași caracteristici (mai puțin femininele, care nu se termină în semivocală). Ca atare, criteriul formal are funcționalitate numai prin opoziția singular-plural, căreia i se mai poate adăuga aceea dintre articulat-nonarticulat hotărât (Topală 2006: 428).

Masculinele din corpusul nostru de termeni fac pluralul în *i,* desinența fiind atașată direct la forma de singular; în plus, apar întotdeauna articulate hotărât; atât într-un caz, cât și în celălalt, cratima este deci evitată:

broker: o idee respinsă și de ***brokerii*** din domeniu (*C,* 24 - 30 oct. 2016, p.18);

designer: termen des folosit de către ***designerii*** comercianților (*Ib.*, p.16);

hacker: ***hackerii*** atacă în special IMM-urile (C*,* 31 oct. – 6 nov. 2016, p. 39); în prezent ***hackerii*** oferă utilizatorilor de internet [...] acces la soluții de atac cibernetic (*Ib.*). Am înregistrat, în dreptul acestui cuvânt, și forma de genitiv-dativ plural: Popularitatea telefoanelor mobile și a tabletelor a mutat focusul ***hackerilor*** dinspre PC-uri spre acestea (*Ib.*);

retailer (atât la singular, cât și la plural) : peste această medie, ***retailerul*** are de câștigat (*C*, 24 – 30 oct. 2016, p. 16); ***Retaileri*** și consumatori: factori care pot dicta decizia de cumpărare (*Ib.*); ***retailerii*** electro-IT (*C*, 7 – 13 nov. 2016, p. 19), dar și forma de genitiv-dativ: rețele ale ***retailerilor*** online (*C*, 10 – 16 oct. 2016, p. 8).

Femininele sunt rare și au desinența de plural în *e*, cu atașare direct la forma de singular (deci fără cratimă):

torrent: sunt foarte mulți care descarcă pachete de jocuri pentru Android de pe ***torrente*** și astfel își compromit dispozitivul (*C*, 31 oct. – 6 nov. 2016, p. 39).

Mult mai numeroase sunt *neutrele*. În cazul lor vom opera o compartimentare, după cum sunt ortografiate fără cratimă sau cu cratimă. Vom încadra la neutre și cuvintele pentru care nu avem

BDD-A28375 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 06:27:20 UTC)

atestări decât la singular, în virtutea constatării că inanimatele s-au încadrat la masculine şi feminine, în timp ce animatele au ca gen preferat neutrul:

a) Ortografiate fără cratimă:

gadget: Canary Home Security este ***gadgetul*** potrivit (*C*, 7 – 30 nov.

2016, p. 28); Un ***gadget*** care se ocupă exclusiv de calitatea aerului (*Ib.*); ***Gadgeturi*** care te ajută prin casă (*Ib,*);

hipermarket: Black Friday [...] a început să fie organizat [...] de ***hipermarketuri*** (*C*, 7 – 13 nov. 2016, p. 19);

mail: poți plăti pe cineva să trimită un milion de ***mailuri*** de spam (*C*, 31 oct. – 6 nov. 2016, p. 39);

market: aplicațiile sunt descărcate din ***marketul*** oficial (*C*, 31 oct. – 6 nov. 2016, p. 39);

multiplex: În ciuda extinderii tot mai puternice a ***multiplexurilor***, încă mai funcționează cinematografe clasice (*C*, 7-13 nov. 2016, p. 20);

supermarket: o persoană petrece 45 de minute într-un ***supermarket*** (*C*, 24 – 30 oct. 2016, p. 16); Marile rețele de ***supermarketuri*** (*Ib.*, p. 16);

task: persoana trebuie să le dețină [componentele] pentru a putea efectua cu succes ***taskurile*** date (*C*, 24 – 30 oct.. 2016, p. 12);

wakeboarding: ***Wakeboardingul*** este schiul nautic practicat cu ajutorul unei plăci asemănătoare celei de snowboarding (C, 29 aug. – 4 sept. 2016, p. 28);

whiskey / whisky: Barmanii au spus că ***whiskeyul*** de secară este alegerea cea mai frecventă (*C*, 24 – 30 oct. 2016, p. 23); băutura de bază din rețetă este bourbonul sau ***whiskyul*** de secară (*Ib.*).

b) Ortografiate cu cratimă:

boom: au promovat acest produs pe fondul ***boom-ului*** creditării (*C*, 24 – 30 oct. 2016,p. 5);

business: vom aduce noi facilități care să sprijine ***business-ul*** (*C*, 21 – 27 nov. 2016, p. 4); nicăieri ***business-urile*** din presă nu

BDD-A28375 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 06:27:20 UTC)

arată atât de trist ca la noi ; se alocă subvenții de [...] milioane de euro ***business-urilor*** (Ib.*, p. 7);*

feedback: livrarea ***feedback-ului*** (*C*, 5 – 11 sept. 2016, p. 20);

hard disk: O componentă importantă este ***hard disk-ul***; ***hard disk-urile*** clasice (*C*, 5 – 11 sept. 2016, p. 31);

hub: incubatoarele de afaceri și ***hub-urile*** (*C*, 29 aug. – 4 sept. 2016, p. 14);

malware: ***Malware-ul*** pentru mobile și tablete e mai mic decât cel pentru PC (*C*, 31 oct. – 6 nov. 2016, p. 29);

paypass: nu e posibil să achite călătoria cu orice card bancar ***paypass*** (*C*, 17- 23 oct. 2016, p. 10); să facă posibilă plata cu ***baypass-ul*** (*Ib.*);

pin: nu poți plăti fără să introduci ***pin-ul*** (*C,* 17- 23 oct. 2016, p. 10*);*

ransomware: incidente cibernetice cu programe ***ransomware*** (*C*, 31 oct. – 6 nov. 2016, p. 38); Una dintre principalele amenințări IT este ***ransomware-ul*** (*Ib.*);

router: Roboțelul [...] se conectează la ***router-ul*** de acasă (*C*, 7 – 13 nov. 2016, p. 28);

scan(n)er: un cercetător român a inventat un ***scaner*** (sic!). ***Scanerul*** este format intr-o componentă hardware care constă în ***scanner-ul*** de mîini MindSpring [...] aplicația web MindDeck (*C*, 24 30 oct. 2016, p. 12);

showroom: Produsele [...] nu pot fi livrate în ***showroom-urile*** eMAG (*C*, 24 – 30 oct. 2016, p. 14);

site: nișă a clienților care cumpără folosind ***site-urile*** (*C*, 24 – 30 oct. 2016, p. 16);

smartphone: genul de persoană care mai degrabă uită cheile acasă decât ***smartphone-ul*** (*C*, 7 – 13 nov. 2016, p. 28); au plătit cu ajutorul ***unui smartphone*** (*C*, 24 30 oct. 2016, p. 16); cele mai dinamice segmente [...] sunt electrocasnicele și ***smartphone-urile*** (*C*, 26 sept. – 2 oct. 2016, p. 17); În cazul ***smartphone-urilor***... (*Ib.*);

start-up: legislația stufoasă [...] nu lasă ***un start-up*** să crească (*C*, 14 – 20 nov. 2016, p. 19); companiile ***start-up*** (*C*, 7 - 13 nov. 2016, p. 25); variantele de finanțare pe care ***start-up-urile*** le au la dispoziție (*Ib.); oferta de produse de finanțare destinată* **start-up-**

BDD-A28375 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 06:27:20 UTC)

urilor *(*Ib.); dar: o creştere procentuală a ***start-upurilor*** *(C, 29 aug. – 4 sept. 2016, p. 15);*

trend: ***trend-ul*** internaţional este de reducere treptată a capacităţilor de producţie (*C*, 14 – 20 nov. 2016, p. 10);

yield: Dacă dobânzile cresc, preţurile încep să scadă şi cresc ***yeld-urile*** (*C*, 21 -27 nov. 2016, p. 23).

c) Ortografiate alternativ, cu cratimă şi fără cratimă:

job: aveam ***un job*** din care câştigam binişor (*C*, 24 – 30 oct. 2016, p. 5); Folosirea targetată a instrumentelor de evaluare [...] trebuie făcută [...] ţinând cont de domeniul de activitate al ***jobului*** (*Ib.*); majoritatea ***job-urilor*** presupun muncă în echipă (*Ib.);*

laptop: te conectezi cu ***laptopul*** la o reţea publică (*C*, 31 oct. – 6 nov. 2016, p. 39); echipamentele de reţelistică şi ***laptop-urile*** (*C*, 24 – 30 oct. 2016, p. 14);

training: ***trainingul*** angajaţilor (*C*, 26 sept. - 2 oct. 2016, p. 16); ***training-ul*** în sine ar trebui să fie foarte aplicat (*C*, 5 – 11 sept. 2016, p. 20); Ce înseamnă un buget dedicat ***training-ului***? ((*Ib.*); oamenii doresc să participle la ***training-uri*** (*Ib.*); Pierdere de timp. Aşa descriu cei mai mulţi angajaţi români ***trainingurile*** (*Ib.*).

La aceste exemplificări de sub c) pot fi adăugate şi situaţiile de la *sca(n)er* şi de la *start-up*. De asemenea, apar sintagme care se articulează hotărât prin cratimă:

online banking: aproape unul din trei clienţi […] utilizează ***online banking-ul*** (*C*, 7 – 13 nov. 2016, p. 27).

După substantiv, ca număr, se plasează *adjectivul*, folosit ca atare sau cu valoare adverbială. Întrucât în limba engleză adjectivul nu se acordă cu elementul regent, forma lui rămâne neschimbată, situaţie care s-a perpetuat şi la împrumuturile din limba română:

antiglare: laptopul [...] să fie ***antiglare*** pentru a putea vedea ceva atunci când lumina soarelui va bătea direct în el (*C*, 5 – 11 sept. 2016, p. 31);

cash: banii ***cash*** se achită de regulă ***cash***; este nevoie de bani ***cash***; Utilizarea plăţilor ***cash*** se va reduce (*C*, 5 - 11 sept. 2016, p. 26); există spaţii pentru servicii ***cash*** (*C*, 14 – 20 nov. 2016, p. 23);

BDD-A28375 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 06:27:20 UTC)

eco-friendly adv.: va reuși România să transporte în ***„eco-friendly”*** [...] transportul public [...]? (*C*, 7 – 13 nov. 2016, p. 6);

offshore: diminuarea rezervelor ***onshore*** se va compensa cu creșterea celor ***offshore*** (*C*, 14 – 20 nov. 2016, p. 10);

online: magazinele ***online***; Black Friday [...] va avea loc și ***online*** (*C*, 7 – 13 nov. 2016, p. 19); Magazinele ***online*** încep să livreze în timp record (*C*, 24 – 30 oct. 2016, p. 14); rețele ale retailerilor ***online*** (*C*, 10 – 16 oct. 2016, p. 20);

onshore v. *offshore*;

smart: ușile ***smart*** pot fi descuiate de persoane neautorizate (*C*, 31 oct. – 6 nov. 2016, p. 39);

start-up (v. *supra*);

surround: sistemul de radio ***surround*** (*C*, 7 – 13 nov. 2016, p. 28);

wireless: rețelele ***wireless*** sunt foarte ușor de interceptat (*C*, 31 oct. – 6 nov. 2016, p. 39).

Totuși, adjectivele participiale realizează acordul:

focusat (de la *focusa*): Rămânem ***focusați*** pe experiența din magazine (*C*, 26 sept. – 2 oct. 2016, p. 16);

targetat (de la *targeta*): Folosirea ***targetată*** a instrumentelor de evaluare (*C*, 24 – 30 oct. 2016, p. 12).

În legătură cu invariabilitatea adjectivelor împrumutate din engleză, Adriana Stoichițoiu-Ichim atrăgea atenția că „Avalanșa de împrumuturi din engleză poate avea drept consecință o *„subminare” a caracterului flexionar* al limbii române prin (1) creșterea numărului adjectivelor invariabile și (2) ștergerea granițelor dintre părțile de vorbire” (Stoichițoiu-Ichim 2007: 101).

Verbul este puțin reprezentativ în corpusul nostru de cuvinte:

marketa: Platforma cuprinde absolut tot [...]. Noi o ***marketăm*** către marii jucători (*C*, 26 oct. – 1 nov. 2o15, p. 32);

updata: Tehnologia [...] te obligă ***să fii updatat*** cu tot ce apare (*C*, 5 – 11 sept. 2016, p. 15).

Cu toate acestea, în limbajul uzual circulă o serie de verbe adaptate unor forme de conjugare ale limbii române. Unele dintre ele vor fi acceptate, cu timpul, de norma literară: *boldui, focusa, printa, targeta, șerui* (de la *share*) etc.

BDD-A28375 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 06:27:20 UTC)

Pe de altă parte, foarte multe împrumuturi din engleză și-au păstrat forma și pronunțarea din limba de origine, rămânând *anglicisme*, în sensul celui propus de Adriana Stoichițoiu-Ichim (v. *supra*). De altfel există o tendință destul de puternică din partea specialiștilor de a menține terminologia din anumite domenii la forma din limba engleză, alături de ceea ce Adriana Stoichițoiu-Ichim numește „snobism lingvistic", manifestat prin tendința de a reveni la „*ortografia etimologică*" (Stoichițoiu-Ichim 2007: 97). În contrapondere cu această tendință se manifestă cea care derivă din „democratizarea informației" (v. *supra*), care favorizează adaptarea neologismelor, inclusiv a anglicismelor, la structura gramaticală a limbii împrumutătoare.

Sigle și abrevieri:

C „Capital". Revista oamenilor de afaceri", București.

$DOOM_2$ Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*. Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

Bibliografie:

Adamescu 1938 Gh. Adamescu, *Adaptarea la mediu a neologismelor*, București.

Avram 1997 Mioara Avram, *Anglicismele în limba română actuală*, Editura Academiei Române, București.

Bidu-Vrănceanu 2007 Angela Bidu-Vrănceanu, *Lexicul specializat în mișcare. De la dicționare la texte*, Editura Universității din București.

Bidu-Vrănceanu 2010 Angela Bidu-Vrănceanu (coord.), *Terminologie și terminologii*, Editura Universității din București.

Dimitrescu 1997 Florica Dimitrescu, *Dicționar de cuvinte recente.* Ediția a II-a, Editura Logos, București.

Ivănescu/Leonte 1956 G. Ivănescu, Liviu Leonte, *Fonetica și morfologia neologismelor române de oerigine latină și romanică*, „Studii și Cercetări Științifice", Filologie, Iași, nr. 2, p. 1-24.

Radu 2009 Voica Radu, *Limba engleză și globalizarea. Realități românești și romanice*, Editurile Mirton și Amphora, Timișoara.

BDD-A28375 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 06:27:20 UTC)

Stoichițoiu-Ichim 2007 Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, Editura ALL, București.
Stoichițoiu-Ichim 2006 Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Aspecte ale influenței engleze în româna actuală*, Editura Universității din București.
Topală 2006 Dragoș Vlad Topală, *Aspecte morfologice ale anglicismelor din limba română actuală (genul și numărul)*, în *Studii de gramatică și formarea cuvintelor*. In memoriam Mioara Avram, Editura Academiei Române, București, p. 425-433.

THE MORPHOLOGY OF ENGLISH LOANS IN CONTEMPORARY ROMANIAN LANGUAGE
(Abstract)

Key words: *Romanian language, English language, loan-words, morphology*

The paper discusses the modalities of adaptation of recent loan-words from English to the Romanian language, more precisely from American English. It is shown that the Romanian language underwent some time ago, in the second half of the 19th century and the beginning the 20th century, when we witnessed the occurrence of the main modalities of phonetic adaptation and morphological framing of Anglicisms. In this respect, the article focused on the morphology of English language from the economic and IT&C field, thus on term-words. The author identifies the types of adaptation or non-adaptation of these terms to the morphology of Romanian language.

BDD-A28375 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 06:27:20 UTC)